

Góð ráð dýr

Oddagrein

Undir orðaskiftinum millum landstýrismannin í kommunumálum og umboð fyrri ymisku kommunurnar gjørdist greitt at útlitið fyrri tiltøkum til tess at fáa økt um skattagrundarlagið í kommununum er dottið fullkomuliga burtur, orsakað av teirru nivandi skuldini, sum tað ikki er nakað útlit til at kunna gjalda aftur, nú inntøkugrundarlagið, á landsplani, er skert við heili 25 procentum: Einku oyra er til neyðugar iløgur tá øll figgarlig orka fer til rentur og avdráttir av skuld.

Aftanfyrri alt politiska reypdi um framgongd og hækkandi ditt og datt, meira enn ánað dapra útlitið, og kenslan av at hanga í leysum lofti, tá okkara figgjarmálaráðharrir visir á stagnationina í útlutningstølunum og sigur: Okkara framgongd byggir á eitt korthús.

Av tægnini, ið ræður rúndum tað ovurhondsstóru almennu skuldina til útlendið skilt, at einki røstir fyrri nokrum, ið bert líkist einari gongdari leið burtúr drepani rentuokinum uppá góðar 600 milliónir krónur um árið, sum landskassin og kommunurnar samanlagt hava at stríðast við, hvørt eitt tað einasta ár, langt inn í eina ikki yvirskoðiliga framtíð onkustaðni inni í næstu öld.

Enn minni hoyrist nakað um avleiðingar av Rio-Deklaratiónini frá 1992, sum Føroyar eru bundnar til at fylgja. Deklaratiónin sjálv og avleiðingar av henni, eru ikki so frægt sum tiknar við inn í tjakið. Hvat hetta ber í sær av fiskivinnuteknologiskum broytingum, hvussu okkara lógir verða tilgæðar deklaratiónini, og stóri spurningurin um hetta kemur at verða sæð sum ein hóttað ella ein hjálp? - Um Føroyar skulu vera í forkanti av gongdini, og vinna pening av hesum, ella vit gerast eftirbátar og koma at tapa stórt? - Enki røstir fyrri at nakar við ábyrgd so frægt sum er byrjaður at hugsa um hesu viðurskiifti.

Greitt er sostatt at Føroya r bæði á ein og annan hátt, eru so bundnar niður, at tað ikki er nokur sum helst vón í eygjsyn, verða tað ikki tikið heilt óvanlig stig. Greitt er sumleiðis, at tað er í evstu løtu at vit fyrri-reika okkum til, at tað útfíra - av altjóða samfelagnum - fara at verða sett kolveltandi krøv um broytingar av okkara hættum á øllum økjum, sum hava við fiskiskap og virking av fiski at gera.

Undir orðaskiftinum um pf. Fiskavirking hava vit hoyrt at nevnd hevur verið ein upphædd uppá 45 - 47 mill. kr. í samband við yvirtøku av operativu framleiðsluvirkinum hjá pf. Fiskavirking. Í 1988 - 89 var samlaða virðið á framleiðsluvirkinum á landi sett til tvær milliardir krónur, ella 2.000 milliónir. Vit kunnu sostatt konstatera, at virði á okkara flakavirkinum (okkara samlaða framleiðsluorku) er 1/44 partur av upprunavirkinum.

Tað vit sostatt síggja sum ein óreingilgan veruleika er, at nærum øll framleiðslutøknin í Føroyum ikki hevur størri virði enn ein knappan fjórðing av tí upphædd, sum handelsmiðstöðin SMS, á Trapputrønni í Tórshavn stendur peningastovnunum í - Og tað er á hetta, ikki eksiterandi grundarlagið, at ein alt ov stórir og tyðandi partar av føroyska búskapinum byggir á.

Ásannast má, at nú eru góð ráð dýr.

Sosialurin

Skattalætti til sjómenn

Dan Petersen
skrivar

Heilt frá barni av havi eg haft størstu virðing fyrri okkara sjófólki, hesum grundarsteininum undir samfelagnum. Og hóast eg skolaði upp á land fyrri mongum árum síðani, so havi eg líka sum haft henda dráttin til sjólívið í blóðinum, so valla ár eru farin ímillum, at eg ikki havi verið onkran túrin til sjós. Og eg havi tikið tað sum ein stóran heiður, at skiparar ár eftir ár biðja meg, ein hálvgamlan lærara ein túr ella tveir til skips, tí ein dekkari skal í summar-

feriu. Og eg føli meg meira millum menn á skipsdekki, enn eg gjørdi í tingsalinum, ta tíð eg sat har.

Nú er so bræv komið til Landsstýrið frá Føroya Fiskimannafelag, har sjómenn ynskja ein serligan skattalætti fyrri sitt serliga arbeiði. Og er hetta eitt rimiligt ynski, tá ið man tekur umstøðurnar til metingar. Fyrri sjómenn er gongdin bara farin tann skeiva vegin hesi seinastu 30-35 árin. Frá at hava fiskað frítt á øllum høvum eru teir trokaðir inn á tann føroyska landgrunnin, har allar hugsandi forðingar eru settar fyrri teir. Kassar, stongdar leiðir, fiskidagar, dyptarkurvar, kvotur, heilsufrøðilg krøv, studningurin avtíkin og stagneraðir prísir gera støðauna truplari og truplari. Flotin avloðaður. Upphaldsrúmini farin í rusti, roti og fukti, og manningartalið skorið niður í tað minst møguliga fyrri inntøkurnar skyld.

Og sjómenn eldast. Í línubátatíðini í 6-ti árunum var miðalaldurin kanska um

eini 20 ár og nú man hann vera fordoblaður eins og miðalaldurin á flotanum er tað. Og hetta er nokk tann farligasta gongdin. Lítið og onki nýtt fólk verður sett við, tí tað er ikki attraktivt at vera sjómaður. Og vit merkja tað á teimum ungu. Henda tráanin eftir at sleppa burtur, sum vit høvdu í okkum, er ikki til longur. Og tí verður galin endi, um ikki ein holdningsbroyting hendir beint nú. Tað má aftur gerast hugaligt at vera sjómaður.

Gjøgnum arbeiðsumstøður og løn visir samfelagið einari stutt virðing ella væntandi virðing. Og her eru vit við kjarnan í málinum. Tá ið byggivinnan stæðgaði upp, fingur handverkarar ein botnfrádrátt um mánaðin, sum svaraði til minstulønina. So mikið krevja sjómenn valla, men eina rimiliga upphædd pr. dag teir eru í sjónum, megu myndugleikarnir jatta teimum.

Sum Føroya Fiskimannafelag visir á, so njóta sjómenn fáa tænastur og til-

boð, sum tað almenna bjóðar, hóast teir gjalda á jøvnum føti við aðrar borgarar. Teir lata eisini síni persónligu offur so sum saknur av familju, og so hetta ikki at kunna fylgja børnunum í uppvøkstrinum. Hetta veit eg, teir flestu sakna sáran.

Onøgðin millum sjófólkið hevur ongantíð verið størri enn nú. Og sum Eyðun Johannessen, næstformaður í Føroya Fiskimannafelagnum segði í 5-aranum her fyrri: Tá ið 100 føroyingar søkja kjans við sama útlendska skipi so langt sum til Suðarafrika, so er nakað rúkandi galið heima.

Vónandi tekur samgongan hetta rættvisiskrav til eftirtektar. Um ikki, so eigur ein samd andstøða at hjálpa fiskimannafelagsformanninum at fremja hesar báatar fyrri limirnar. Skuldi tað tá hent, at Edmund Joensen bregdar eina paragraff 13 um hornini á Óla Jacobsen, so verður Óli stotkur í sínum egna feitti og tað er nú ongin skaði.

Dan. R. Petersen

Lesarabrøv

Vanligir borgarar og prestar

Hvat billar presturin í Miðvági sær inn?

Hevði tað ikki verið fyrri tann hvassu pennin hjá Dan Klein, so hevði eg verið endaður úti á gotuni.

Dómarar eru ikki settir av Guði, men av drotningini.

Í Dómhúsinum lekk eg at vita, at eg eingi rættindi hevði, sjálvt um grundlógin sigur tað mótsætta, og sum dómarin hevur bundið seg til at yvirhalda.

Dan nevndi nakað um bispin í Suðarafrika, Desmond Tutu, viðvíkjandi skrivfrælsinum.

Eg kann nevna ein annan starvsfelaga hjá prestinum

í Miðvági, danan Kaj Munk, sum læt lívið fyrri at varðveita hesi rættindi.

So, eg haldi ikki, at vit í Føroyum skulu nikka og siga ja og amen til alt.

Annars haldi eg, at presturin í Miðvági skuldi sett seg nærri inn í støðuna hjá okkum, sum hava mist hús og heim.

Vit vanligu borgarar áttu at fingið somu spmdir sum prestarnir, eitt heim, sum var klárt at flyta inn í.

Virðingarmest,

Viggo Holm,
Skála

Takk fyrri stuðulin

Hjartaliga takka vit fyrri stuðulin til býráðsvalið. Utan henda dygga stuðul, hevði ikki borið til at vunnid flokkinum so stóra framgongd, so vit í dag av nýggjum kunnu fara undir eitt framhaldandi arbeiði í býarleiðsluni.

Elin Lindenskov
Tórfinn Smith

Tøkk

Hjartaliga takk fyrri hjálpi og samkenslu, tá okkara góði

RAGNAR FRÝDAL
bóndi á Velbastað,

doyði og varð jarðaður.

Fyrri tey avvarðandi,
Helena